

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΒΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΗΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΗΡΙΔΑΣ

Ἐγκειμημένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας — Ἐγκύκλιος ἀρ. 80, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1932 — ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίαι δραχμαὶ 100. Ἐξάμηνη δραχ. 55. Τρίμηνη δραχ. 30.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίαι γράμματα γαλλικά 60, ἕξμηνη 35 καὶ τρίμηνη 20.

ΑΜΕΡΙΚΗΣ : Ἐτησίαι δολάρια 4, ἕξμηνη 2 καὶ τρίμηνη 1.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην αὐγουστῶνα μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐδριπίου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βορδαίσιον.

Περίοδος Β' — Τόμος 40ὸς

Ἀθήναι, 7 Ὀκτωβρίου 1933

Ἔτος 55ον. — Ἀριθ. 45

Ο ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ Α. de GERIOLLES

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον —

Ὁ Μουστάκας οὐτε γύριζε κἀν νὰ τοὺς κοιτάξῃ. Ἐκείνη τὴν ὥρα διφούσε καὶ χαμηλότερα, ἔβλεπε νὰ περνᾷ ἀνάμεσα στὶς πρασινάδες ἕνα κελαριστὸ ρυάκι.

Κατέβηκε στὴν πλαγιά. Ἐξάφνα, καθὼς διέσχισε ἕναν καλαμιώννα, εἶδε ἕνα ἄλογο ποῦ στεκόταν ἀκίνητο πάνω ἀπὸ ἕνα ξαπλωμένο σῶμα καὶ τὸ μυρίζεταν θλιβερά. Ἦταν ἕνας στρατιώτης νεκρὸς ποῦ φοροῦσε τὴ στολή τῶν Αὐστριακῶν ἱππέων.

Τὸ καϊμένο τῆμορο, παλληκάρι, ποῦ πληγωμένο, φεύγοντας γιὰ νὰ σωθῇ, εἶχε πέσει καὶ πεθάνει ἐκεῖ στὴν ἐρημιὰ δλομόναχο! Γι' αὐτὸ ὁ Μουστάκας δὲν μπορούσε νὰ κάνη τίποτε. Μὰ τὸ ἄλογο, ἕνα πραγματικὰ θαυμάσιο ἄλογο, τί περίφημη λεία θὰ ἦταν ἂν μπορούσε νὰ τὸ ὀδηγήσῃ στὸ στρατόπεδο! Δὲν ἐδίστασε λοιπὸν κι' ἔκανε κάτι ἀφάνταστο ποῦ δὲ θὰ τὸ πίστευε κανεὶς γι' ἀληθινὸ, ἂν δὲν βρισκότανε γραμμένο στὰ χρονικὰ τῆς ἐποχῆς: Ἐπῆρε στὰ δόντια του τὸ χαλιναρί τοῦ ἀλόγου καὶ τὸ ἔσυρε πίσω του, χωρὶς νὰ συναντήσῃ κίβλας καμμιά ἀντίσταση, γιὰτι τὸ καϊμένο τὸ ζῶο ἐνόμιζε δίχως ἄλλο πὼς πῆγαιναν νὰ φέρουν βοήθεια γιὰ τὸν ἀφαντικὸ του.

Ὅταν ὁ σκύλος παρουσιάστηκε

στὸ στρατόπεδο σέρνοντας πίσω του τὸν αἰχμάλωτό του, ὁ ἀλαλαγμὸς ποῦ τὸν ὑποδέχθηκε εἶναι ἀπερίγραπτος. Χάλασε ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα κι' ἀπὸ τὰ «ζήτω τοῦ Μουστάκα!» Μὰ ὁ ἥρωάς μας, δίχως νὰ τὸ πάρῃ ἐπάνω του, στάθηκε σοῦζα καὶ χαιρέτητος στρατιωτικὰ, ὅπως τὸν εἶχαν μάθει, κι' αὐτὸ στὴ γλώσσῃ

«Σὲ λίγο ὄλοι ἤθελαν νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ θαυμάσουν τὸ σκύλο». (Σελ. 505, στ. γ')

σα του σήμαινε: — Ἐὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ ζήτω σας, σὰς εἶμαι πολὺ ὑποχρεωμένος. Μὰ ἕνα κομματάκι ζάχαρη θὰ ἔκανε καλύτερα τὴ δουλειά μου!

Τὸν κατάλαβαν καὶ τοῦ πρόσφεραν γενναϊόδωρα ὄχι ἕνα, ἀλλὰ πολλὰ κομματάκια ζάχαρη. Μεγαλύτερη ἀνταμοιβή γιὰ τὸ κατόρθωμά του δὲν ἤθελε ὁ Μουστάκας.

Στὴν ἐνδοξὴ σταδιοδρομίᾳ τοῦ

Μουστάκα, τὸ περιστατικὸ αὐτὸ, νὰ φέρῃ δηλ. στὸ στρατόπεδο ἕνα ἄλογο ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸ στρατὸ, σύμφωνα μ' ὅ,τι λέν τὰ χρονικά, ἐπαναλήφθηκε πολλὰς φορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

«Δίχως ἄλλο, σκεπτόταν ὁ σκύλος μας λίγες ἡμέρες ἀργότερα, δίχως ἄλλο ἀρχίζω νὰ βαρυνέμαι ἐδῶ πέρα. Μὰ τὴν ἀλήθεια, θὰ μοῦ ἔκανε μεγάλη ὀρεξὴ νὰ τὸ σκάσω ἀπ' αὐτὸν τὸν παλιότοπο, ὅπου δὲν ἔχουμε παράψπεινα καὶ κακοπέραση. Κοντεῦω νὰ γίνω ἀδύνατος σὰν τὸν καιρὸ ποῦ φύλαγα τὰ πρόβατα στὴ στάνη τοῦ ἀφεντικῆ μου. Εἶμαι βέβαια γενηατός, ἀλλὰ δὲν βλέπω νὰ εἶναι καὶ τόσο ἐνδοξὸς θάνατος νὰ πεθάνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν πείνα.»

Πρέπει νὰ συγχωρήσουμε τὸν Μουστάκα γιὰ τὴν ἔλλειψη αὐτῆς ἡρωϊσμοῦ. Οἱ σκύλοι, βλέπετε, δὲν εἶναι τέλειοι. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα μοιάζουν τοὺς ἀνθρώπους.

«— Ναι, ἐξακολουθοῦσε νὰ σκέπτεται, τώρα καικάμποσο καιρὸ δὲν εἶναι ζωὴ αὐτὴ ποῦ ζοῦμε στὸν καταραμένον τοῦτο τόπο. Ποτέ μου δὲ θὰ μπορέσω νὰ συνειθίσω τὸ παλιόψωμο ποῦ μᾶς δίνουν καὶ ποῦ εἶναι καμωμένο ἀπὸ πίτουρα, ἄχυρα καὶ κακάο. Καὶ νάταν καὶ πολὺ! οὔτε πενήντα δράμια. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη μας τροφή τώρα κι' ἕνα μῆνα.»

Ὁ Μουστάκας ἀναστέναζε βαθεῖα.

«— Καὶ τὰ φανταράκια μου! ἔκανε. Παίρνουν τὴ διπλὴ μερίδα ἀπὸ μένα, ναι, τὸ ξέρω. Ἰσα-ἴσα δηλαδὴ

δ,τι χρειάζεται για να μην πέσουν κάτω από την εξάντληση. Και δε λένε τίποτα, ούτε ένα παράπονο, οι κακόμοιροι. "Αχ, αν μπορούσαν τουλάχιστο όπως εγώ, να βγαίνουν κάπου-κάπου στο κυνήγι!"

"Πολλά πράγματα δεν βρισκω βέβαια, αυτό το ξέρω. Μά και το λίγο αυτό κάτι είναι πάνω. Κι' ύστερα οι αξιωματικοί έχουν τον Μουστάκα σαν παιδί τους. Μ' έλο που κι' αυτοί κακοπερνούν μαζί μας, κάτι μου φιλάνε πάντα: κανένα κοκκαλάκι, καμμιά λιχουδίτσα.

"— Νά πάρη ή όργη! Στο τέλος πιά θα χάσω την υπομονή μου!.. "Αφού δεν μας δίνουνε φαί, δε μας δώσουνε τουλάχιστο, μιά ωραία μάχη να πολεμήσουμε, να βγάλουμε το άχτι μας! Βαρέθηκα πιά το καθιστό!"

Αυτές τις φιλοπόλεμες σκέψεις έκανε ο Μουστάκας που ήταν ή πιστή ήχώ των γρεναδιέρων του, όταν επιτέλους στις 14 Ιανουαρίου 1800 έγινε ή μάχη του Μαρρέγκου, ή πρώτη μάχη όπου έλαβε μέρος κι' ο Μουστάκας.

Την εποχή εκείνη, ο σκύλος μας ήταν ένας έτος, μά ή παλληκαριά δε μετριέται με τα χρόνια.

Και την παλληκαριά του αυτή την έδειξε ο Μουστάκας. Σά λιοντάρι πολέμησε. Το πρωί εκείνο έκανε μιά παγωνιά φρικτή κι' οι στρατιώτες μουρμούριζανε τουρτουρίζοντας:

"— "Ορατα παιχνίδια μας παίζει ή κυρά Ιταλία! Ποιός θα πιστέψη τώρα πιά πως εδώ είναι πάντα αλώνιο καλοκαίρι; Κάνει, μωρέ παιδί μου, κρύο διαβολέμένο. "Ε, δ,τι μας χρειάζεται για να ξεπαγώσουν κάπως τα ποδάρια μας και για να ζεσταθούμε στις φωτιές των κανονιών.

Ο Μουστάκας είχε πάει στη συνειθισμένη θέση του κοντά στη σημαία.

Το ταμπούρλο σήμαινε την έναρξη της μάχης. Οι γρεναδιέροι προχωρούσαν περήφανοι, με το κεφάλι ψηλά σα να βιάζονταν να νικήσουν ή να πεθάνουν. Κι' οι έχθρικές σφαίρες άρχιζαν κιάλας να σφυρίζουν πάνω από τα κεφάλια τους. Οι νεοσύλλεκτοι τις ζητωκραύγαζαν άθελά τους.

Ο Μουστάκας δεν έσάλευε από τη θέση του.

"Ορβιος άπάνω στο άλογο του, ο συνταγματάρχης φώναζε:

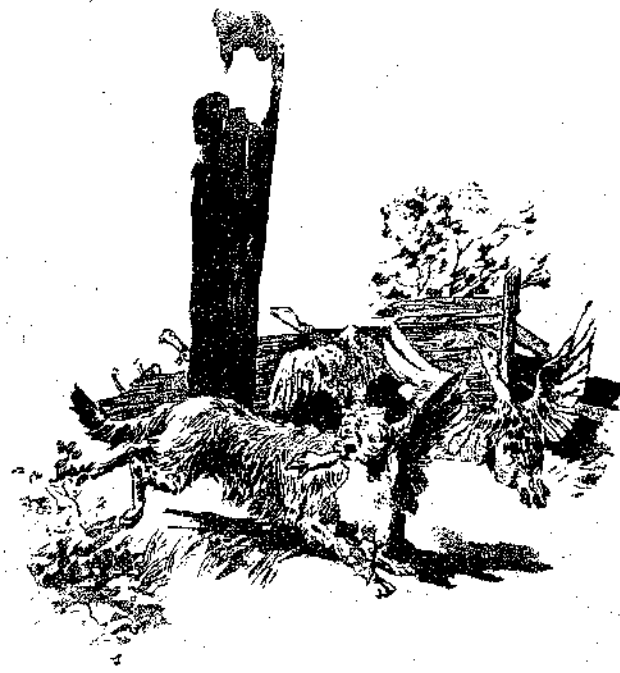
"— "Εμπρός, παλληκαρία μου, έπάνω τους!"

Οι φάλαγγες ξετυλίγονταν. "Εμπρός! Εμπρός!"

Και ο στρατός προχωρούσε με όρμη έπως μιά θύελλα περνάει πάνω από έναν κάμπο. Ο Μουστάκας, ήλεκτρισιμένος, γαύγιζε, πηδούσε, έτρεχε, και μέσα στους καπνούς της μάχης φαινόταν σαν κανένα ζωοφανταστικό.

Οι σφαίρες σφύριζαν στον παγωμένο άέρα. Οι έχθροι ξεπροβάκιαν απ' έδρες τις μεριές.

"Εξαφνα, μαζί με τους πρώτους στρατιώτες ενός λόχου αυστριακών,

"Εβγαίνε κυνήγι παρι-πρωί και κουβαλούσε στο μάγερο χήνες, κοτόπουλα, γαλοπούλες... (Σελ. 533, στ. γ')

φανερώθηκε κι' ένας πελώριος σκύλος, ένας μαντρόσκυλος περήφανος και καλοθρεμμένος, που κοίταζε μπροστά του άγρια. Το αίμα του Μουστάκα ανέβηκε έλο στο κεφάλι του. "Εσκέφθηκε:

"— "Για κοίτα τον αυθάδη! "Έχει το θράσος να παροσιάζεται μπροστά στον γαλλικό στρατό. Βάστα λιγάκι, κύριε Αυστριακέ! Θα σε μάθω εγώ τι θα πη γαλλική σαγηνωμάτιά!..

Και με τις τρίχες σηκωμένες, με τα μάτια πεταγμένα έξω από τις κόγχες, χύμηξε πάνω στον έχθρό του.

Η σκυλομάχη αυτή ήταν στ' άλήθεια άπικη, άξια να την φάλη έ-

νας "Ομηρος. Ο Μουστάκας, που ήταν πιό μικροκαμωμένος και λιγότερο δυνατός, σάσιζε και ζάλιζε τον έχθρό του με τα άπρόοπτα πηδήματά του και τα τσαλιμάκια του, και κάθε φορά που χυμούσε πάνω του, τον άρπαζε από το λαϊμό. Αδτή ή πάλη κράτησε πολλή ώρα. Και στο τέλος οι δυο αντίπαλοι θα έμεναν νεκροί στο πεδίο της μάχης, αν μιά σφαίρα δεν χτυπούσε κατακούτελα τον μαντρόσκυλο που έπεσε κάτω μονοκόμματος.

Ο Μουστάκας, που τον είχε άρπαγμένο από το λαϊμό, βλέποντάς τον να σωριάζεται έτσι από κάτω του, έμεινε με την πεποίθηση ότι αυτός ήταν ο αίτιος του θανάτου του.

Η μάχη βρισκόταν εκείνη τη στιγμή σε έλη της την ένταξη. Από παντού άκούγόταν μιά βοή διαβολεμένη, τα κανόνια βροντούσαν, τα ταμπούρλα κροτάλιζαν, οι σάλπιγγες ήχοούσαν. Οι βόγγοι των πληγωμένων και των έτοιμοθάνατων γέμιζαν τον άέρα.

Και πάνω απ' όλα κυριαρχούσε το άγριο και τρομακτικό μουγγρητό των πληγωμένων άλόγων.

Απ' έδρες τις μεριές, οι Αυστριακοί άρχιζαν να ύποχωρούν. Πολλοί πληγωμένοι, μη θέλοντας να μείνουν ανάμεσα στους έχθρους, σέρνονταν με την κοιλιά στο χώμα και έκοβαν τους τένοντες από τα άλογα των Γάλλων, που σωριάζονταν, παρασύροντας στην πτώση τους και τους καλλάρηδες τους.

"Εξαφνα, μέσα σ' αυτή την φοβερή φασαρία, ο Μουστάκας ένοιωσε ένα δυνατό φόσημα να περνάη κοντά από το κεφάλι του. Και πολύ κοντά μάλιστα, γιατί το φόσημα αυτό ήταν μιά σφαίρα που τοδκούσε σφύριξα το άριστέρο του αυτί.

Ο πόνος δεν ήταν τόσο δυνατός και ο γενναίος Μουστάκας δεν το πήρε και κατάκαρδα. Σκέφθηκε και πολύ σωστά: "Ένας σκύλος πληγωμένος στη μάχη του Μαρρέγκου, είναι ένας σκύλος που το όνομα του θα μείνη πάντα άθάνατο. "Η άθανασία άξίζει βέβαια ένα αυτί, τί διάβολο! Πρέπει να είμαι κι' εύχαριστήμένος..."

Αίπλα του, ένας γιατρός προσπαθούσε να περιποιηθή ένα νεαρό τυμπανιστή, που το έκπληκτικό και πα-

ράξανο θάρρος του έμεινε μοναδικό στα χρονικά των γρεναδιέρων.

Έβλεπε πως δεν είχε σωτηρία κι' ήθελε να ξεφορτωθή το γιατρό και να τον στείλη σ' άλλους στρατιώτας, μά δεν μπορούσε να το καταφέρη. Στο τέλος άρχισε να του δίνει γροθιάς μ' όση δύναμη του άπόμεινε.

"Εγώ είμαι ξεγραμμένος, φώναξε. "Εγώ είμαι ξεγραμμένος. "Άφησέ με. Τρέξε να σώσης κανέναν άλλον που θα μπορούσε να ξαναπολεμήση.

Και σαν κι' αυτόν ήταν πολλοί στο στρατό του Ναπολέοντος. Νεαροί στρατιώται με πρόσωπο παιδιού και καρδιά ήρωα που πέθαναν σαν παλληκαρία.

Η νύχτα άρχισε να πλακώνη, ή μάχη πλησίαζε στο τέλος της. Σύμφωνα με τη συνήθεια της ήρωικής εκείνης στρατιάς, οι Γάλλοι ήταν νικητές σε έλη τη γραμμή. Οι φάλαγγες άρχισαν ν' αναπτύσσονται για να γυρίσουν στο στρατόπεδο, όπου μιά περιπλανωμένη σφαίρα που ζητούσε στόχο, χτύπησε το Μουστάκα στο αυτί.

"Αί! τοστό μά την αλήθεια μ' έσπυξε. Ο κακομοίρης ο σκύλος δε μπόρεσε να κρατήση μιά φωνή πόνου. Για πρώτη φορά από τότε που βρισκόταν στο στρατό αναγκάστηκε να πάη μαζί με την ούρα και κούτσα-κούτσα, έλεεινός κι' άξιοθήρητος έφθασε στο στρατόπεδο.

Μόλις αντίκρισαν την περίεργη φάτσα που παρουσίαζε τώρα ο Μουστάκας με το σακατεμένο αυτί του, οι στρατιώτες έβαλαν τα γέλια.

— "Για ιδέστε καλά τον Μουστάκα! Τόσπερες τ' αυτί σου στη μάχη, παλληκαρία μου; Για να ιδοθμε θα σου ξαναφυτρώση;

(Ακολουθεί)

ΤΑ ΤΡΑΒΥΤΑΙΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Σε μιάν άπόμηση γωνιά του κήπου κάποια λουλούδια μόνα έχουνε μείνει. Κι' είναι σα μιά μελαγχολία και κλήνη να τα βαρύνη.

Κι' όμως τί πρόσχαρα τα χρώματά τους! Μοιάζουν σ' αυτό μαρμηόδες κλεισμένες στον κύρσο τους σαν κάποιο να προσμέλουν πλουσιοντυμένες.

Μήπως κι' αυτά δεν περιμένουν ταχα τον ήλιο, που τα σύννεφα τους κρύβουν; το σφύριγμα του ανέμου κι' ή ψιχάλα πόσο τα θλίβουν!

Πόσο τα θλίβουν και τα φύλλα ως πέφτουν κίτρινα και ξερά, για να σαπίσουν! Θάθελαν ως τον τάφο τους να σκύφουν να τα φιλίσουν...

Κ. Π. ΛΕΥΚΑΡΙΤΗΣ

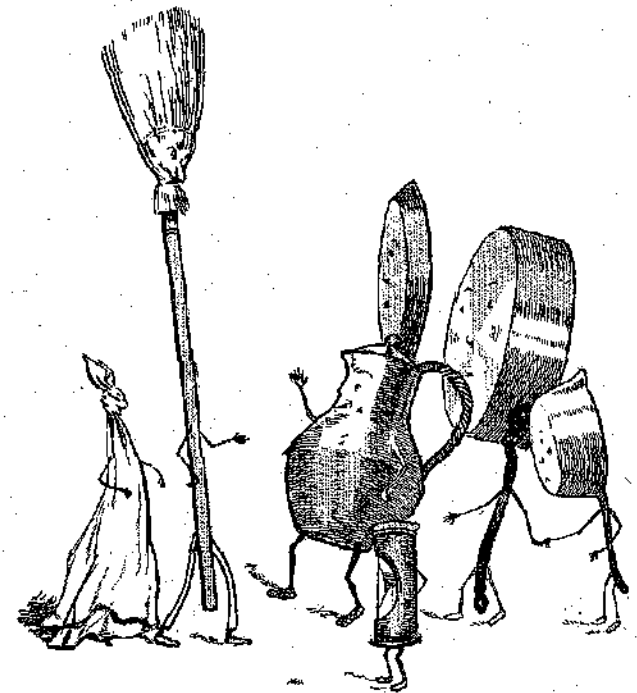
Η ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΗΣ ΚΥΡΑ-ΠΑΓΩΝΑΣ

[ΑΙΝΗΜΑΤΑΚΙ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Α'

Τα τρία τέταρτα της ημέρας της ή κυρά-Παγώνα τα περνούσε στην κουζίνα. Είναι περίφημη νοικοκυρά ή κυρά-Παγώνα, άγροληνη, δραστήρια, άκούραστη. Η μανία της είναι ή κάστρα. Όλα τα πράγματα στο σπίτι, και προπάντων στην κουζίνα, θέλει να γυαλίζουν, να λαμποκαπούν, να στράφουν. Και γι' αυτό δεν κάνει έλλο παρά να πλένη, να σκουπίση, να ξεσκονίση, να σφουγγαρίση, να τρίψη. Στην κουζίνα, δεν άφίνει σε ήσυχία τις κατσαρόλες, τα μπρίκια, τα ταψιά, τα μαχαροπήρουννα, τα γουδιά, τους μύλους, τα πάντα. Κι' άφου τα κάμη να λάμπουν σαν ήλιο και τα κρεμάη καθένα στη θέση του, τα βάζει με τις πλάκες του πατώματος, μισές μαύρες, μισές κόκκινες, ως που τις κάνει κι' αυτές να λάμπουν σα φεγγάγια.

Μιά μέρα, όστόσο, ή κυρά-Παγώνα ύποχρεώθηκε να μείνη άκίνητη στο κρεβάτι, γιατί την έπιασε ένας δυνατός ρευματισμός, που την έκανε την καιμένη να βογγάη. "Αλλά, αν το σώμα της ήταν ξεπλωμένο στο

στρώμα, το πνεύμα της πετούσε δλόγγυρα στο άσπρο ξύλινο τραπέζι που ήταν στη μέση της κουζίνας. "Ίσως είχε και λιγάκι πυρετό. Και, ξερετε, όταν ο άνθρωπος έχει πυρετό, βλέπει κι' άνοσει μερικά πράγματα, που οι άλλοι δεν τα βλέπουν και δεν τάκούνε καθόλου. Να λοιπόν τί άκουσε ή κυρά-Παγώνα:

"— "Επιτέλους! φώναξε ή σκούπα. Θα ξεκουρατώ κι' εγώ λιγάκι. "Η κυρά-Παγώνα θα μείνη, φαίνεται, αρκετές ημέρες στο κρεβάτι. Και θέλοντας και μη, θα μάψηση ήσυχη στη γωνιά μου.

— "Τί λέει αυτή ή άμυαλη; είπε ένα μεγάλο μπρίκι που άστραφτε απ' το τρίψιμο. "Αν λείψη ή κυρά-Παγώνα, τί θα γίνουμε μεις; Μπορεί να χαιρούνται εκείνοι που τους άρέσει να μένουν άκάθαροι, λερωμένοι, ή που είναι τόσο άσχημοι όποτε κανέναν δεν τους προσέχει. "Η σκούπα, το σφουγγαρόπανο, ή βούρτσα, το ξεσκονιστήρι και πάλι λέοντας. "Αλλά εκείνοι που θέλουν να λάμπουν, πρέπει να θεωρούν μεγάλο δυστύχημα την άρρώστεια της κυρά-Παγώνας!

— Αυτό είναι όπως το πάρεις, είπε μιά μπακαρόνια κατσαρόλα, Θέλω να πώς έχει και τα καλά του, έχει και τα κακά του. Είναι μέρες που ύποφέρει κανέναν πολύ από το τρίψε-τρίψε. "Η κυρά-Παγώνα δεν ξέρει τί θα πη κούραση. "Αφου σφουγγαρίση το πάτωμα, πιάνει τα τζάμια

έπειτα πλένει το τραπέζι. έπειτα περνά με το σφουγγάρι τα ράφια. έπειτα γυαλίζει τα μπακίρια του τζακιού. έπειτα ξεβράζει τα σφουγγαρόπανα. έπειτα...

— Έπειτα, εξακολούθησε ένα τηγάκι από αλουμίνιο, με πιάνει μένα και με τρίβει απέξω κι' από μέσα, πότε με στάχτη, πότε με την κίτρινη σκόνη που αγοράζει ξεκίτηδες, με τρίβει ως που να γίνω από το ένα μέρος καθρέφτης κι' από το άλλο, λέει, μουσαμάς. Έγώ όμως βλέπω καθρέφτες και μουσαμάδες που δεν είναι καθαροί σαν και μένα. Είδατε ποτέ τον καθρέφτη της Κατερίνας της καμαριέρας; Είναι θαμπός και γεμάτος μαυράδια. Είδατε το καπέλλο του κυρ Χρήστου του ταχυδρομού; Μουσαμαδένιο είναι, μα σε τί χάλι!... Άς είναι, εκείνο που μ' ενοχλεί περισσότερο, είναι που η κυρά μας με κρεμά πάντα στην ίδια θέση και μένω εκεί ακίνητο ολόκληρες νύχτες κι' ολόκληρες ημέρες. Τι μ' όφελει τότε που λάμπω; Μου φαίνεται πως είμαι ένα πράγμα άχρηστο μόνο για τα μάτια...

(Ακολουθεί)

Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΙΑΓΙΑΣ

(Άνοιχτό γράμμα στη Διάπλαση)

Αγαπητή μου, Μια μέρα διάβασα το «θάνατο της γιαγιάς» του Pierre Loti κι' ένοιωσα μεγάλη συγκίνηση, γιατί σκέφτηκα πως δεν θάρροσε νάρθη ή άδυσώπητη αυτή ώρα και για μένα, όπως βέβαια, άργά ή γρήγορα, θάρθη κάποτε για όλους που έχουν γιαγιάδες...

Η γιαγιά μου τότε (ήταν πέσου το καλοκαίρι που είμαστε πάλι εδώ) ήταν ακόμα μια χαρά και σηκώνοντα, το κεφάλι μου από το διάβασμα του λεπτού και αίσθαντικού εκείνου κομματιού, χαμογέλασα καθησυχασμένος κι' έδωξα την κακιά σκέψη που έκανα στην άρχη. Και πως να μήν ήσυχάσω που την έβλεπα μπρός μου σαν τέλεια άνοσάρκωση του «θαλλερού γήρατος!»

Και όμως, Παιός θα μου τ'όλεγε ποτέ ότι θα τύχαινε να ζήσω κι' εγώ τις αγωνιώδεις στιγμές του Λοτί; γιατί ή φτωχή γιαγιά μου, — ή γιαγιά με τα τόσα ψυχικά χαρίσματα — δεν υπάρχει πιά στη ζωή! Δεν είναι πολλή ώρα που γυρίσαμε από το ταπεινό και άπεριττο κοιμητήριο του χωριού, όπου δεηθήκαμε στον Ύψιστο για την άνάπαυση της ψυχής της.

Μόνη κι' έρημη θεληματικά τόσα χρόνια, μη θέλοντας να άποχωρισθώ το έμορφο και δροσερό νησί της για να ζήσω με τους δικούς της που τους κρατούσε ζηλόφθονα ή φαρμακερή ξενιτειά, είχε την εύτυχία στα τελευταία της να βρεθώμε δυο-τρεις κοντά της να της δώσουμε ένα ποτήρι νερό.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω τις τελευταίες ημέρες της. Ύπόφερε τρομερά αλλά και δεν έλειψε από τα χείλη της τα τρεμάμενα, τόνομα των ξενιτευμένων; «Τα παιδιά μου, τα παι-

διά μου...», ψιθύριζε άδύναμα με μάτια βουρκωμένα απ' τη συγκίνηση. Μάς φώναζε κοντά της, μάς φίλησε και μάς εδχρήθηκε με άγάπη, ένφ έμεις με δακρυσμένα μάτια καταφιλούσαμε τα χέρια της.

Ήταν αληθινά μια επίσημη και έρη στιγμή στο μεταίχιμιο της ζωής και του θανάτου.

Κι' ύστερα ο ίδιος ο θάνατος που την πήρε άπαλά-άπαλά. Ξεφύχθηκε σαν πουλί.

Σάν όπτασία περνά μπρός απ' τα μάτια μου ελη ή κατοπινή φασαρία. Την βλέπω ξαπλωμένη στη μαύρη κάσσα της με τ' άσημμένα στολίδια γεμάτη άφθονα και δροσερά λουλούδια που τόσο τάγαπούσε, άρχοντικά και χαμογελαστή όπως στάθηκε και στη ζωή της. Μια θεϊκή γαλήνη είναι χωμένη στο πρόσωπό της, που δεν το άσχημίζουν πιά οι σπασμοί του πόνου. Κι' αν δεν ήταν ελο αυτό το πένθιμο περιβάλλον με την έντονη μυρωδιά του κεριού και του λιθανίου θάλαγα πως κοιμάται...

Άλμονο, ελα τέλειωσαν πιά... "Ισως να στάθηκε μια κοινή ιστορία που συμβαίνει σε όλα σπίτια έχουν την εύτυχία να έχουν γιαγιά, μα ως τόσο ένοιωσα τόση θλίψη και τόση συγκίνηση που πιστεύω να με σγχωρήσης που σ' ενόχλησα για να σου πώ τον πόνο μου και ν' ανακουφίσω την ψυχή μου.

Σε άσπάζομαι με πολλή άγάπη Μεσοερία-Άνδρου, Αύγουστος 1933

Σ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Ο ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑ

Έδώ και δυο χρόνια, γυρίζοντας από κάποιο ταξίδι, βγήκα στον Περαία τα χαράματα. Το λιμάνι δεν είχε πάρει ακόμα τη θορυβώδη έψη της ημέρας κι' ήσυχάζε. Λίγοι χαμάληδες και μερικά ταξί διόταν κάποια κίνηση. Πιδ πέρα όμως, στους δρόμους που φέροναν απ' τις φτωχικές βορεινές γειτονίες της πόλης, ένα πλήθος εργατικοί κατέβαιναν άμλλητοι ναρχίζουν το βαρπ έργο της ημέρας.

Περνώνας δίπλα σ' έναν απ' αυτούς, που, σχεδόν, άκούμπησε πάνω μου, στάθηκε ξαφνισμένος.

— Μωρέ Σταμάτη, εσύ είσαι; Ο άνθρωπος που του μίλησα έτσι και που περπατούσε, κοιτάζοντας χάμω, σήκωσε τα μάτια και μόλις μ' έγγώρισε είδα το πρόσωπό του να γεμίζει χαρά.

Μουσφίξε το χέρι κι' ένοιωσα το δικό του άδρσ και γεμάτο ρόζους. Ύστερα μίλησαμε για πράγματα απλά και συνηθισμένα «Τι νέα;» «άπό ύγεια καλά;»

Ο Σταμάτης ήταν πολύ καλά άπό ύγεια. Τα νέα του ήταν πως έκανε ματσακόνι σ' εν' απ' τα καράβια, που μέναν δεμένα στο λιμάνι έξαιτίας της κρίσεως. Ίποτ' άλλο. Άπό τον καιρό που είχαμε να ίδωθούμε — πέντ' έξη χρόνια πάνω κάτω — ο Σταμάτης είχε κάμει τη θητεία του στο Πολεμικό Ναυτικό, μα γυρίζοντας δε μπόρεσε να ξαναπάση δουλειά στο γραφείο που δούλευε. Έτσι άναγκάστηκε να κάνει ό,τιδήποτε. Έσκαψε στους δρόμους, κουβάλησε λάσπη στα γιαπιά, δούλεψε σ' ένα μαγαζί που νοίκιαζε ποδήλατα και παρ' όλιγο να μαπακάρριζε μ' ένα σφουγγαράδικο. Ο πατέρας του τούχε γράψει να πάη κοντά του μια και δε μπορούσε να έρθη με ά δουλειά της προκοπής, μα ο Σταμάτης ούτε να σκεφτή ένα τέτοιο πράγμα δεν ήθελε. Ο πατέρας με στενοχώρια του μεγάλη τον βοήθησε να τελειώση το γυμνάσιο και φυσικά τώρα περιμενε απ' αυτόν κάποιο ξαλάφρωμα. Κι' άντίς γι' αυτό να γυρίση στην έπαρχία και να του γίνη φόρτωμα; Χωριστήκαμε «Υγεία να υπάρχει κι' ελα διορθώνονται» μούπε φεύγοντας. Στάθηκε και τον κοιτάξα που τραβούσε. Φορούσε ένα ντριλλινο πανταλόνι, το σακκάκι του ήταν πολύ τριμμένο και το πουκάμισό του δίχως κολλάρα. Ήταν ξεκάλτωτος και φορούσε ένα ζευγάρι χοντρά πέδιλα. Στο χέρι κρα-

τούσε ένα είδος μικρού ζεμπιλίου. Ίσως είχε μέσα κανένα εργαλειό και το μεσημεριανό προσφάγι.

Ο Σταμάτης ήταν συμμαθητής μου στο Γυμνάσιο απ' τους πιό καλούς μαθητές. Στα Μαθηματικά μάλιστα ήταν ο πρώτος. Κεφάλι μαθηματικό. Τ'όχε κρυφό καιμό που δε θα μπορούσε να πάη στο Πολυτεχνείο. Φίλους δεν είχε σχεδόν καθόλου. Ήταν κικοντυμένος και ντροπαλός, είχε μεγάλη δειλία και συστολή και πράγμα σπάνιο να σου μιλήση πρώτος. Μά σαν τον γνώριζες, ένοιωθες πως έκρυβε μια καρδιά περήφανε και τρυφερή.

Σήμερα ξαναθυμήθηκα το Σταμάτη, το περσινό μας συναπάντημα και την καλιά φίλια μας. Ένας άλλος συμμαθητής μας, δεύτερος καπετάνιος σ' έμπορικά πλοία, μούπε πως τον είδε στο Ρίο Ζανέιρο. Ήταν λαδιωτής σε κάποιο μεγάλο φορτηγό. Όταν ο άλλος τούπε πως θάρχόταν στην Ελλάδα, μούστειλε χαιρετίσματα...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ

ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Σάν χείμαρρος τρελλής χαράς χύθησαν έξω τα παιδιά κι' εν' οι φωνές τους μουσική που ήχει στη γαλανή βραδιά.

Γλυκά μυρίζει στις αθλές τ' ολανθισμένο γιασεμί και ξεφωνίζουν τα παιδιά χαρούμενα κάθε στιγμή.

Άχ, νάμουν ένα απ' αυτά! νάταν μαζί τους έξω έτσι τρελλά στη γειτονιά κι' άμέριμνα να παίξω.

Να παίξω και να κουραστώ και νάταν, σε γέλιο, τα βλέφαρα να μω σφαλά των γιασεμιών το μάρο...

ΚΑΛΙΟΠΗ ΚΟΡΑΘΟΠΗ

Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΕΤΤΥ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ από HUDOXIE DUPUIS

— Συνέχ. α από το προηγούμενο —

— Μάς συνέθη, γιαγιά, είπε ο Τζάκ — λαχανιασμένος άκόμη από τον πολύ δρόμο που είχε κάνει, — ότι άναγκασθήκαμε να άράξουμε όπου μπορούσαμε. Όλοι όμως είναι γεροί, και ή Μπέττυ κι' ο κύριος Ριχάρδος και ο Μίλλερ και ή «Φτερωτή». Μόνο, μόνο που είναι πολύ μακρυσά.

— Μακρυσά; Μακρυσά από πού;

— Είναι πολύ μακρυσά απ' εδώ και πρέπει να πάη ο Πέτρος να τους φέρη με τ' άμάξι. Βρίσκονται στο κυριού Ρός, πέρα στην παραλία εκεί που κάνουν τα μπάνια. Έχει δημόσιο δρόμο που πάει ως εκεί, μα εγώ δεν πήρα το δρόμο, γιατί ήταν πολύ μακρυσά. Άλλά κι' απ' εκεί που ήρθα, έκανα δυο ώρες και πάρα πάνω.

— Καιμένο μου παιδί, έκανε ή κυρία Κίνσευ.

Και καθώς ήταν φρόνιμη γυναίκα, δεν τού έκανε πιά άλλες ερωτήσεις, αφήνοντας να μάθη άργότερα τις λεπτομέρειες.

— Ξεκουράσου τώρα, παιδί μου, τού είπε. Θα παραγγείλω να σου σερβίρουν το γάλα σου.

— Δεν θα σάς πω όχι, έκανε ο Τζάκ, πηδώντας στην αίσρα που κρεμόταν στην βεράντα και που ήταν το πιό αγαπημένο του κρεβάτι.

Η κυρία Κίνσευ κατέθηκε άμέσως στην κουζίνα, όπου είχε φθάσει κιόλας ή χαρμόσυνη είδηση της σωτηρίας των χαμένων κι' όπου κυριαρχούσε ή ζωηρότερη χαρά.

Η Βιργινία βάλθηκε με τα ελα της για να έτοιμάση τα καλύτερά της φαγητά, και ή κυρία Κίνσευ άνέθηκε στα δωμάτια της Μάργκαρετ και της μητέρας της. Οι δυο δυστυχισμένες γυναίκες είχαν περάσει μια τόσο φοβερή νύχτα, ώστε ή κυρία Κίνσευ έδίστασε να τις ξυπνήση, με την ιδέα μήπως τώρα το πρωί είχαν βρει λίγο ύπνο. Μά ύστερα σκέφθηκε πως οι καλές ειδήσεις ποτέ δεν κάνουν κακό και άποφάσισε να χτυπήση την πόρτα τους.

Η Μάργκαρετ ήταν κιόλας ντυμένη κι' έτοιμη, κι' έτρεξε να της άνοιξη. Είχε άκούσει το θόρυβο και τις συζητήσεις που είχε προκαλέσει ο έρχομός του Τζάκ. Άλλά δεν είχε καταλάβει ποιος είχε έρθει και δεν είχε τολμήσει να ρωτήση κανέναν, από φόβο μήπως άκούσει εκείνο που φοβόταν.

Μά ή έκφραση του προσώπου της

κυρίας Κίνσευ την καθυσόχασε άμέσως.

— Έχουμε καλά νέα, καλή μου μίς Μάργκαρετ, της φώναξε ή γιαγιά. Είναι όλοι τους γεροί και σε μια ώρα ή δυο το πολύ θα έχουν γυρίσει. Αύτη τη στιγμή έφθασε ο Τζάκ κι' εκείνος θα σάς διηγηθή τις περιπέτειές τους. Πήτε τα άμέσως της κυρίας Βάν-Κούρτ για να ήσυχάση. Έγώ δεν μπορώ να μένω περισσότερο. Πρέπει να τρέξω κάτω για να δώσω διαταγές.

Και με τα λόγια αυτά, ή κυρία Κίνσευ κατέθηκε στο πρώτο πάτωμα, φώναζε τον Πέτρο και τον πρόσταξε να ζέψη το άμάξι όσο το δυνατό γρηγορότερα, για να πάη ο Μπάρνευ ό άμαξάς να φέρη τη Μπέττυ μαζί με τους συντρόφους της. Ο Τζάκ θα τους έδινε τις οδηγίες που χρειαζόνταν για να βρουν το σπίτι.

Και καθώς ήταν φρόνιμη γυναίκα, δεν τού έκανε πιά άλλες ερωτήσεις, αφήνοντας να μάθη άργότερα τις λεπτομέρειες.

Και πραγματικά, μόλις ζήτησαν τα άλογα στ' άμάξι, κι' ο Πέτρος, μ' ελη την κούραση που ένοιωθε από την άγρυπνία της περασμένης νύχτας που την πέρασε ολόκληρη στο πώδι, πήδησε στη θέση του άμαξά και πήρε τα γκέμια στα χέρια του.

Στο διάστημα αυτό, ή Μπέττυ που κοιμήθηκε ελη τη νύχτα δίχως ν' αλλάξη καν πλευρό, είχε άνοιξει τα μάτια της και προσπαθούσε να θυμηθή για ποιο λόγο βρισκόταν σ' αυτό το ξένο δωμάτιο. Ένα ελαφρό χτύπημα άκούστηκε στην πόρτα της και την έκανε να ξυπνήση έντελως. Η κυρά Κούλντυ μπήκε μέσα γελαστή.

— Μω φαίνεται, είπε, πως τα ροδχα σας δεν είναι έλπίδα να στεγνώσουν ποτέ. Το ύψασμα είναι τόσο χοντρό κι' έχει τόσα σειρήνια έπάνω του, που το φόρεμα είναι άκόμη μούσκεμα ελο, αν κι' από χθές το βράδυ το είχα κρεμασμένο στην κουζίνα δίπλα στη φωτιά. Δε φοριέται σήμερα με κανένα τρόπο. Είναι φόβος ν' άρπάξης καμμά πλευριτίδα, αν το βάλει, καριτσάκι μου.

— Τόσο το καλύτερο, έκανε ή Μπέττυ ξεσπώντας σε γέλια. θα φορέσω και σήμερα το ύφαστο άσπρο κασμερίνο φόρεμα, για να γυρίσω

σπίτι μου. Μας στο μπαούλο είδα κι' ένα ώρατο κεντημένο ζακετάκι. Μπορώ να το φορέσω κι' αυτό για να μην έχω φόβο να κρυώσω.

— Όπως θέλεις, πουλάκι μου, έκανε η κυρία Ρός χαμογελώντας μπροστά στον τόσο ένθουσιασμό της Μπέττυ. — Όπως θέλεις. Μπορείς μάλιστα να τα κρατήσεις αυτά τα φορέματα, αν σου κάνει ευχαρίστηση. Φοβάμαι πως η καίμενη ή κυρία Λάρι δεν θα ξανάρθη ποτέ για να μου τα ζητήσει. Μά κι' αυτό να γινόταν, μη σε μέλει. Το παίρνω επάνω μου. Θα τα κανονίσω μαζί της. Να είσαι σίγουρη πως έχω μονάχα δεν θα πη τίποτε, αλλά θα ευχαριστήθη κιόλας. Έχει τόσο καλή καρδιά!

Η Μπέττυ, κατενθουσιασμένη, πήδησε από το κρεβάτι της κι' άφου επλύθηκε και χτενίστηκε, όπως - όπως, φόρεσε το ώρατο φόρεμα που την έκανε να μοιάζει σαν κυρία.

Ύστερα κατέβηκε χαρούμενη για να καλημερίσει τον Τζάκ. Μά δεν βρήκε παρά μονάχα το σημείωμα που της είχε άφισει.

Το παράθυρο που είχε βρεθεί άνοιχτό και η έξαφάνιση του παιδιού, είχε κάνει και την κυρία Ρός να φαντασθή κι' εκείνη την ατία της άπουσίας του.

— Και ναχε τουλάχιστον πιη τον καφέ του, έκανε σινοχωρημένη η αγαθή νοικοκυρά στην της διάβαιε η Μπέττυ το γράμμα.

— Ο καίμενος ο Τζάκ, έκανε το κοριτσάκι. Είμαι βέβαιη πως όλον αυτόν το μακρύ δρόμο τον έκανε για να γυρίσω εγώ πιδ άνετα στο Γκρήνμπορου και για να ήσυχάση κιόλας την κυρία Βάν Κούρτ και τη γιαγιά, που δίχως άλλο θα είχαν πολύ άνησυχήσει. Φθάνει μονάχα μη τον βλάψη αυτή η πεζοπορία.

Και εγγήγησε στην κυρά Χούλντ πως δυο μήνες πριν ο Τζάκ είχε κάνει μια σοβαρότατη εγχείρηση στο πόδι του, και πως γι' αυτό το λόγο τα πόδια του δεν ήταν τόσο όμοια και των άλλων αγοριών της ηλικίας του.

— Άκούστε το παιδί, έκανε η κυρία Ρός με συμπόνια. Να

δώση, αλήθεια, ο Θεός να μην τον βλάψη αυτή η πεζοπορία.

— Ελπίζω πως δεν έχει να φοβηθή τίποτε, είπε ο Ριχάρδος που εμπαινε εκείνη την ώρα μέσα, γιατί δόξα τω Θεώ είναι γερό παιδί και το πόδι του έχει μπή καλά στη θέση του. Άλλωστε, από τότε που τον έγινε η εγχείρηση, έχει κάνει πολλούς δρόμους, αν κι' όχι τόσο μακρινούς σαν κι' αυτόν. Όπωςδήποτε όμως, αυτό που έκανε σήμερα δείχνει πως έχει καλή κι' ευγενική καρδιά. Λοιπόν, παπαγαλάκι, εξακολούθησε, δεν θέλω να γυρίσης με

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ

Τι ν' άκούη η Μπεπένα με τόσο προσοχή;

κόττερο στο Γκρήνμπορου. Καθώς βλέπεις, ο καιρός διορθώθηκε και θα κάνουμε ένα θαυμάσιο περίπατο.

— Και πρώτα-πρώτα, για να μπούμε σου κόττερο, θα πρέπει να ξανακάνουμε την άκροβασία που κάναμε χτες το βράδυ επάνω στην παλιά εξέδρα. Όχι, ευχαριστώ. Προτιμώ να περιμένω το άμάξι.

— Έλατε τώρα μια φορά να πιητε το γάλα σας, έκανε εθθυμα ο κύριος Ρός. Άχ, Θεέ μου! Πόσο θα ήθελα να είχα κάθε μέρα τέτοια καλή παρέα. Τι ώραια που θα ήταν! Έ, Πέττυ, τί λές;

Η Πέττυ νιαούρισε καταφατικά και τρέφτηκε στο μπράτσο του άφεντικού της.

Μόλις τελείωναν οι ναυαγοί το πρόγευμά τους, κι' απέξω άκούσθηκε να σταματάη ένα άμάξι.

Η Μπέττυ έτρεξε στην πόρτα και την άνοιξε.

— Έδώ είμαστε, Πέτρο! φώναξε. — Δοξασμένο να είναι το όνομα του Υψίστου, μίς Μπέττυ μου, καλή μου κυρία! φώναξε με συγκίνηση ο πιστός άπηρέτης. Είθε καλά, γεροί όλοι σας; Δεν μπορώ να σας πω πόση χαρά αίσθάνομαι που βλέπω πως δεν σας έτυχε κανένα κακό. Σαν άγγελος φαίνεστε, πρόσθεσε ύστερα παρατηρώντας προσεχτικά τη Μπέττυ που στεκόταν μπροστά του με το μακρύ άσπρο φόρεμά της. Άλήθεια, σαν ένας άραϊος χιονάτος άγγελος.

— Πώς είναι η μητέρα μου κι' η άδελφή μου; ρώτησε εκείνη τη στιγμή ο Ριχάρδος προβαίνοντας στην πόρτα.

— Καλά είναι, όπως μου είπε η κυρία Κίνσευ. Μά δεν τις είδα σήμερα το πρωί, μ' έδλο που άπόψε κοιμήθηκαν στο Ντένιστον. Οι καίμενες οι κυρίες ήταν πολύ άνησυχες και δεν θα εκλείσαν μάτι βλη τη νύχτα. Μιά τέτοια φοβερή τρικυμία και να σας ξέρουν έσας στη θάλασσα! Άλήθεια, πέρασαν φοβερή άγωνία.

— Το φοβόμουν, είπε ο Ριχάρδος. Μά δεν ήταν δυνατό να τους τηλεγραφήσω.

— Κι' η γιαγιά, είχε κι' εκείνη άνησυχήσει; ρώτησε η Μπέττυ.

— Και βέβαια, μίς, όλοι μας στο σπίτι ήμαστε πολύ άνησυχοί. Έπεράσαμε τη μισή νύχτα στο πόδι. Το σπουδαίο όμως είναι πως δεν σας έτυχε κανένα κακό και πως σας βρίσκουμε, δόξα τω Θεώ, γερούς. Πότε θέλετε να φύγουμε, μίς Μπέττυ.

— Άμέσως τώρα, είπε το κοριτσάκι. Άηλαδή, άφου πρώτα ποθμε άντισ στον κύριο και στην κυρία Ρός που φάνηκαν τόσο καλοί μαζί μας.

Οι άποχαιρετισμοί ήταν θερμοί και συγκινητικοί. Η Μπέττυ φίλησε θερμά με τα φρέσκα και δροσερά χειλάνια της και τα δυο μαραμένα μάγουλα της κυράς Χούλντ.

(Άκολουθετ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΑΝ

ΤΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Εικ. 1.

Εικ. 2.

Εικ. 3.

Εικ. 4.

Άν σήμερα βλέπουμε τα παιδάκια να φορούν ελαφρότατα φορέματα, που άφίνουν ελεύθερο το κορμάκι τους στον άέρα και στον ήλιο—μη νομίζετε ότι αυτό συνέβαινε πάντα. Όχι, είχαν και τα παιδιά τα δεκάμα τους και χρειάστηκε πολλές καιρές για να τα υπάσουν.

Οι εικόνες παιδιών που χρονολογούνται από τον 16ο, τον 17ο και τον 18ο αιώνα μαρτυρούν ότι τις εποχές εκείνες η μόδα για τα παιδιά και για τους μεγάλους ήταν κοινή. Κι' επειδή τότε οι κυρίες συνήθιζαν να φορούν βαρείες και σφιχτές τουαλέτες, με σκληρούς κορσέδες και σφιχτούς γιακάδες, έντυναν και τα παιδιά με άνάλογες μικρές φορεσιές, σε τρόπο που ένα τόσο δά κοριτσάκι ήταν μια τέλεια μικρογραφία μεγάλης κυρίας. Δεν έλειπε ούτε το κρινολίνο, ούτε η περρούκα, ούτε ο κορσές. Όλ' αυτά έσφιγγαν και φυλάκιζαν άλύττητα τα τρυφερά παιδιάκια σωματάκια.

Το παιδάκι της 1ης εικόνας χαμογελά κάτω από ένα σκληρό κολαρισμένο στεφάνι, που του έχουν καρφώσει γύρω στο κεφαλάκι του. Στο λαιμό του φορούν εφτάδιπλη πλισσαρισμένη και κολλαρισμένη τραχηλιά, που βέβαια δεν του άφινει και πολλή ελευθερία στις κινήσεις του. Το ίδιο και τα σκληρά μακιέτα στα χέρια. Ύστερα το φόρεμά του, κλειστό άπ' όλες τις μεριές, βαρύ, φοδραρισμένο, στολιζεται με χοντρές φούντες από κορδόνα κι' έχει από πίσω και μια βαρεία μπέρτα.

Η δεύτερη εικόνα είναι το πορτραίτο της ένφάντας Μαργαρίτας Θηρεσίας, έν' από τα καλύτερα πορτραίτα του ζωγράφου Βελασκουέζ. Η

άπιστευτη πολυτέλεια, η έπισημότης κι' η σοβαρότης της τουαλέτας άφαιρούν από το παιδί και το παιδικό γέλιο και την άφέλεια.

Στην τρίτη εικόνα, μια μικρή όλλανδή χωριατοπούλα στέκεται

άψυχο άγαλμα μέσα στο κλειστό και βαρύ κοσταύμι της, που είναι η μικρογραφία της ένδυμασίας που φορούν οι μεγάλες συγχωριανές της. Στα χωριά δά αυτό συμβαίνει και σήμερα, και όλοι σας θα έχετε ιδεί μικροσκοπικές χωριατοπούλες και βλαχοπούλες, να φορούν μακρούς και κλειστά φορέματα σά μεγάλας.

Τα κορίτσια όμως της τετάρτης εικόνας είναι καθαυτό γελοία με το άφύσικο ύφος και το τσιμπημένο μικρής κυρίας, που το έχουν πάρει άκριβώς επειδή φορούν βαρεία και μεγαλίστικα ρούχα. Θαρρείς πως είναι κούκλες και στέχουνται στη βιτρίνα!

Άπό τις άρχές του 19ου αιώνα, η ένδυμασία των παιδιών βελτιώνεται, γιατί ο κόσμος κατάλαβε πόσο έβλαπτε την άνάπτυξη και την υγεία η σχολαστική παλιά μόδα. Τώρα τα παιδιά άρχίζουν να

ντύνονται πιδ άνετα και για πρώτη φορά γίνονται της μόδας τα «ναυτικά», δηλ. μια ένδυμασία που άπομιμείται τη στολή των ναυτών τηςέποχής εκείνης. Τα άγοράκια της πέμπτης εικόνας φορούν ναυτικά, και τα κοριτσάκια άπλά φουστανάκια με το μισό μπράτσο γυμνό, και μ' ελεύθερα και ξεπλεκα μαλλιά.

Άν θέλετε και δείγμα της σημερινής μόδας, που άφινει το παιδί ελεύθερο στη χαρά του άέρα και του ήλιου, κοιτάξετε το παιδάκι της θης εικόνας. Είναι κι' αυτό βασιλόπουλο, ο διάδοχος της Γιουγκοσλαβίας, που μάλιστα αυτές τις μέρες συμπλήρωσε τα δέκα του χρόνια κι' ο γειτονικός μας λαός τα γιόρτασε με χαρά. Συγκρίνετε λίγο την ένδυμασία του με την ένδυμασία της βασιλοπούλας Μαργαρίτας Θηρεσίας!

Εικ. 5.

Εικ. 6.

Ανοσόχαρτο (βραβείον έστειλα· ή Μ. Βι-
κόνα όχι τόσο επιτυχημένη· τὸ παιδάκι
στέκεται πολύ άοχημα κι' ό φασουλής δέν
φαίνεται καλά·) **Κόσταν Ι. Μανρήν** (έ-
λαβα, εύχαριστώ, έστειλα·) **Δήμιον Άν-
θόν** (καλώς ήλθεσ! έ, στην άρχή, αλλά
νοσταλγής λίγο...) **Κουκουναριάν** (εί-
δα τί ώρατα πέρασεσ στο χωριό· τετράδια
έστειλα· έλαβα, εύχαριστώ·) **Μάυρην Μά-
σκαν** (χαίρω κι' εύχαριστώ·) **Άταλάντην**
(έστειλα τρεσ όσομ. λυσόχαρτο· τις λύσεις
πόδ χάθηκαν, αν θέλεις νά τις ξαναστεί-
λεις, θέ τις δεχθώ·) **Ρωμάλειον Πιτσιγι-
κον, Μιχ. Νούσια** κτλ. κτλ.

Είς όσας έπιστολάς έλαβα μετά την 20
Σεπτεμβρίου θάπαντήσω από άρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΕΥΝΕΧΕΙΑ τού 26ου Διαγωνισού Λύσεων.
Αι λύσεις τού φύλλου τούτου είναι δεκταί με-
χρι της 7 Δεκεμβρίου.

518. Δεξιόχειρος
Πρόθεσις μ' αριθμητικό
Ένώσεις και μ' ανθήκι,
Και βγαίνει εύθύς ένα μικρό
Πανόμορφο πουλάκι.
Δάκρυ Ψυχής

519. Στοιχειόγραφος
Ό αιμοβόρος τύραννος
Κι' άλλο κεφάλι παίρνει
Κι' ένα σοφό πασίγνωστο
Άπ' τούς έπτά μ'ς φέρνει.
Σεπτεμένους Λόρδος

520. Μεταγραμματισμός
Τή ζώνη μονο άλλάσεις
Μιανής άπ' τις έννιά,
Και όχημα παρουσιάζεις
Άπό τά πιό κοινά.
Δανάη

521. Αναγραμματισμός
Μιάς πόλης γενική,
Μά στή δημοτική,
Τήν αναγραμματίζεις
Και μ' άλλη πέρα· και
Γνωστή σου ιταλική
Κι' αρχαία σχηματίζεις.
Ένδοξος Έλλάς

522. Χειρόμυλος

```

+ * * * *
+
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *
* * + * *

```

Καθέτως οι σταυροί, μέγας φιλόσο-
φος· καθέτως οι άστερισμοί (στο χε-
ρούλι) άντωνυμία. Όριζοντίως άστε-
ρισμοί και σταυροί, εκ των άνω: πο-
ταμός της Έλλάδος, άστερισμός, έπι-
σημα τόπου, πόλις της Γραφής τιμωρη-
θείσα υπό τού Θεού, μυθολογικόν όν
μεταβάλλον μορφάς, άστερον της έσπέ-
ρας, μήν, βασιλεύς τού Μαυρόβουνίου,
υιός τού Δαυίδ.

Κένταυρος

523-527. Μαρινών Γράμμα

Τή άνταλλαγή ένός γράμματος εκά-
στης των κάτωθι λέξεων δι' ένός άλ-
λου, πάντοτε τού αυτου, νά σχηματι-
σθούν άνευ αναγραμματισμού άλλα
τόσαι λέξεις:

κοινόν, κόθος, διαμά, γεύμα, οίκος
Πρωτό Κελάδμα

528-530. Λογοπαίγνια

1. Ποίον είδος μελόνης είναι και θάλασσα της Άσίας;
2. Ποίου ρήματος ό άόριστος είναι και πόλις της Μακεδονίας;
3. Ποίον κτηνόν είναι και άκρωτή-
ριον της Έλλάδος;

Όρνασία

**531. Έπιγραφή έν Τριπλής Άκρο-
στιχίδος**

* * * Τά τρία πρώτα γράμματα εκά-
* * * στης των κάτωθι ζητούμενων
* * * λέξεων, τιθέμενα εις την θέσιν
* * * των άστροίσκων, σχηματίζουν
έπιγραφήν, της όποιας ζητείται ή άνά-
γνωσις:

1, Αρχαία πόλις της Βοιωτίας· 2,
Βασιλεύς της Ρώμης· 3, Κριτής των
Έβραίων θυσιάσας την κόρην του· 4,
Μέγας Βαλκανικός ποταμός.

Φάουστ

532. Μικτόν
τ - βαα - κερβ - σου - μυλ - νο
Μαργκιτα

533. Γρίφος
Φ Φ νόμιον
βαγ 12 σ φινό! καθ
Φ Φ όμμα

(Δημιώδες Αίνιγμα τού όμοίου ζητεί-
ται και ή λύσις).

Άήτητος

ΛΥΣΕΙΣ

των Πνευματ. Άσκήσεων τού φύλλου 30

342. Σιαγών (σύ, άγών).— 343. *Υ-
περος· *Ηπειρος.— 344. Πάτριος· άτρός.
345. Λόφος· Φόλος.— 346.
Α Π Ε Λ Α Η Σ 347. Άπ' τού ρόδο
Π Υ Υ Η Η βγαίνει άγκάθι(Η
Ε Υ Δ Ο Κ Ι Α άνάγνωσις κατά
Λ Ο Α Τ στήλας εκ των κά-
Λ Υ Κ Α Ι Ν Α τω).— 348-352. Διά
Η Ι Ν Α τού Θ: βάθος, θά-
Σ Π Α Τ Α Η λιμός, θηρίον, πά-
θος, εύθνος.— 353. ΒΗΛΟΣ (Βόλγας,
άΗρ, αύλή, Άξιός, ΆβροΣαλώμ).—
354. Όλιγόπλοια, εις τί έδίστασες; (ό-
λοι, γοπ εις τε· εις τι εδ, εις τά σες).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Διά 1 Έως 10 τού πόδ λέξεις με κατά στοι-
χεία όρ. 6, τού έλάχιστον τέμμημα. Πέραν των 10
λέξεων 30 λεπτά ή λέξις με παχιά δέ στοιχεία
όρ. 1 και με κεφαλαία όρ. 1, 50. Ό γαριστός
στίχος όρ. 5. Οι μη συνόρουμαται πληρώνουν τά
διπλά *Η προληρημή είναι άπαράιτητη.

[ΑΓ'—573]

Μίμικα, διεπρό ήταν και πάλι· έ, κρι-
μα, Γουσταύος Φραλλεχ

[ΑΓ'—574]

Αλληλογραφή και άνταλλάσσω τετρα-
διάκμα με κορίτσια 13-16 ετών. Στεί-
λατε πρώτες. Δ/σις: Άθανάσιον Διαβιτι-
δην, Άνδρον, διά: **Αίλιαν Κάρεβυ**

[ΑΓ'—575]

Αργάμπηλη, είμαι καταγοητευμένος
άπό την γνωριμία σου.

[ΑΓ'—576]

ΖΗΤΩ θέσιν νταντάς, έχων πείραν νά
συνοδηώ παιδάκια, ένθ έχω δώσει
ρανταβού με την Άργάμπηλην και με άλ-
λα Διαπασόπουλα· εις την έκθεσιν της
Θεσσαλονίκης.
Ταρζά
(Διά την άντιγραφήν Δουξ τού Ράιχοτα)

[ΑΓ'—577]

Ανθος της Χαδάης, συλλυπητήρια. Τήν
Έπαθεσ, μπαμπέκο. Ποηρή Γατίσο,
άκόρη; **Ναυτάκι**

[ΑΓ'—578]

Εύχαριστώ όλους, όσους γνώρισα στή
Θεσσαλονίκη, γιά την περιποίηση και
την ώρατα τους συντροφιά.

Άργάμπηλη

[ΑΓ'—579]

Λυγαριά, γιά τή μεγάλη άπτυχία τού
Διαγωνισού, σοδ στέλω μία πατη-
μένη.

[ΑΓ'—580]

Μποτέμ, έλαβα· ός εύχαριστώ πολύ.
Πονεμένο Χαμόγελο

[ΑΓ'—581]

Συλλυποέμαι θερμώς Λαρισινή Ζουρλό-
παρέα. Όλόκληρος Θεσσαλία θρηνησέ.
Άποσταλάτε μανθήλια. Χα! χα!

Φοιτητής

[ΑΓ'—582]

Προκηρόσοομα διδράχμο, δίμηνο δια-
γωνισμό άγράφων ήθεσοιών. Βρα-
βεία διαλεχτά. Διαπασόπουλα, Σέλλα-
γοι, όποστηρίχτε μας. Δ/σις: Παναγοπού-
λου, Βαλαμύ 6, Άθήνας.

Άργάμπηλη, Πειραιωτάκι

[ΑΓ'—583]

Νέα Δ/σις: Αίλινα Παπαγιαννάκη, 5-
δός Ρώμης (Αιακωτήριον). Σ· Λόρ-
δε, θά έγγραφώ.

[ΑΓ'—584]

Οι Διαπασόπουλεσ της Θεσσαλονίκης
θά ήθελεν νά δεχτούν τή **Μάγισσα**
στην όμορφη συντροφιά τους; Θά της έδι-
ναν τόση χαρά. Συστάση της: Ρόζα Ρου-
σου, Κωνσταντινουπόλεως 14, Θεσσαλονί-
κη. Τις περιμένει και τούς στέλνει τούς
καλύτερους χαρτετισμούς της.

[ΑΓ'—585]

Παναό, θερμά συλληπητήρια γιά τού
θάνατο τού πατέρα σου.

Γιάδερικις

[ΑΓ'—586]

Επεσεμένα Λόρδε, εύχαριστώ. Έλπιδο-
πλήχτρα, Γιολάντα, νά περιμένω; Κα-
τακρίδα, τί γίνεσαι; Γέλα, είναι.

Χλόη

[ΑΓ'—587]

Μαγακάβ = Οίκονομίδου! Σοδ περι-
ποιήθηκαμ· κι' έμετς τού... (νέο)
ψευδώνυμο. **Χλόη, Άντινέα**

[ΑΓ'—588]

Ορουταβός τού πιό όμορφο κορίτσι
της Κηφισιάς είναι ή 'Υ...

Όριέττα

[ΑΓ'—589]

Κουκλίτσα, σέ θαριέμαι. Βρήκα Μιμί-
κα Α' Ζήτω.

Όριέττα

*Παρακαλώ πολύ όσους χρωστούν
τή συνδρομή τους νά τή στείλουν
τό γρηγορότερο. Άς έχουν άπ'
όψει τους, ότι οι συνδρομές αυ-
τές είναι ό μόνος μου πόρος· ή
καθηναίεση έπομένους όνοκο-
λεύει πολύ τό έργο μου που ά-
παιτεί όχι μόνο μεγάλους κό-
πους, αλλά και μεγάλα έξοδα.*